

Christiania i Oslo

Alf Næsheim har gjennom en periode på 10 år tegnet og fortalt om gamle hus fra Christiania i Oslo – og menneskene som levde

og virket i dem. Resultatet er fortløpende publisert i Aftenposten og i samlet utgave i 10 bøker. Den foreløpig siste utkom i 1995. Næsheim vandrer fortsatt rundt i Oslo. Hans oppmerksomhet vekkes spesielt når bygninger ser ut til å gå en uviss skjeb-

ne i møte. I dette og kommende numre av St. Hallvard publiseres nye tegninger og beretninger fra Alf Næsheims hånd.

TEKST OG TEGNINGER:
ALF NÆSHEIM

Nedre Hukebak

I krysset der Maridalsveien og Fredensborgveien møtes ligger et par pittoreske, eldre trehus som har fått beholde mye av sitt opprinnelige preg. Det dreier seg om Fredensborgveien nr. 70, tidligere Nedre Hukebak, som i dag er den siste rest av den gamle Hukebakløkken.

I 1694 tilhørte løkken en mann ved navn Poul Poulsen. Gjennom hele 1700-tallet fant man her en lang rekke skiftende eiere. Omkring år 1800 kjøpte baker og vertshusmann Niels Henrichsen stedet. Eiendommen omfattet Øvre- og Nedre Hukebak, som fra gammel av var to kjente utskjenkningssteder, samt en «Leiegaard til Møllergaden». Den sistnevnte bygning er interessant, for i de eldste branntakstene omtales den som «Consumtionshuset». Med andre ord må det ha vært et såkalt aksisehus for innkreving av bytoll på forbruksvarer som skulle selges i byen. Dette huset lå rett vis-à-vis Fredensborgveien 70.

Rundt 1810 ble Nedre Hukebak utskilt fra resten av løkken. Det var høker Lars Larsen som overtok denne delen.

Når det gjelder bygningshistorien til nr. 70, så er det vesle huset til høyre på tegningen det eldste. På et kart fra 1774 er det inntegnet, men det kan også være eldre. Den toetasjes bygningen i midten fikk sitt nåværende utseende ca. 1850. Før den tid var huset én etasje høyt. Den høye porten fører inn til en gårds plass omkranset av bygninger som vanlig var i høkergårder. På et kart fra 1795 finner man gårds plassen med husene rundt inntegnet. Inne i bakgården var det bl.a. vognremisse, stall, fjøs og svine-

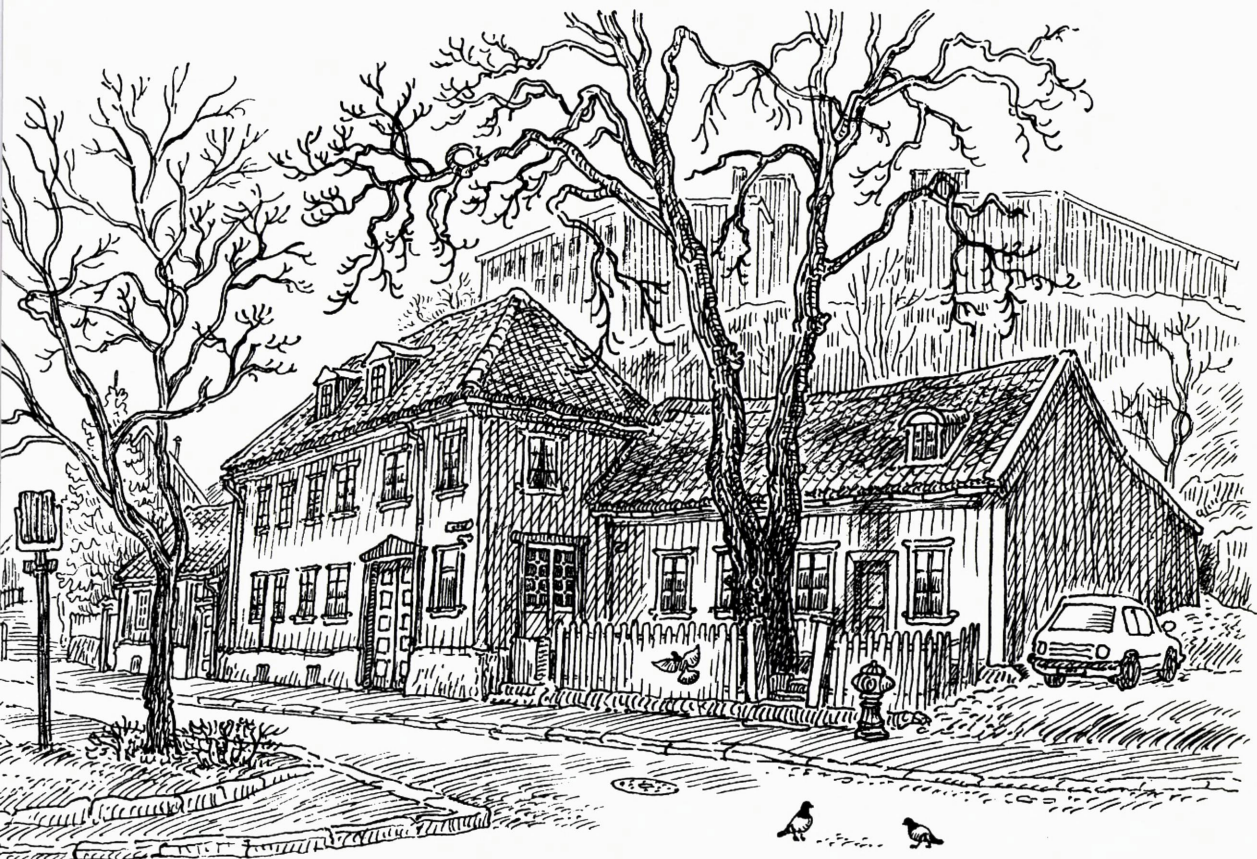
hus. I det eldste, før omtalte våningshuset, nevner branntakstene en «Bagerovn».

Høker Larsen overtok en typisk bondehandelsgård med lokaliteter til å huse både bonden og hans hest når han var på bytur. Stedets beliggenhet, like ved byens dørstokk, var gunstig for en slik virksomhet.

Som høkerborger hadde Larsen, i tillegg til handel med husholdningsvarer, anledning til å selge øl og brennevin over disk, men ikke til å drive med utskjenkning av disse varer. Like etter at han hadde overtatt stedet, må han ha skaffet seg tilleggsbevilling som marketenter, for han bruker siden denne tittelen. Den ga ham tillatelse til også å drive med utskjenkning på samme måte som vertshusholderne. Larsen fortsatte sin virksomhet på Nedre Hukebak helt frem til 1840-årene.

Neste eier var høkerske Maren Halvorsen, men fra omkring 1850 overtok høker Hans Christensen. Det var i hans tid at husene mot syd ble forhøyet til to etasjer og en butikk ble innredet i det eldste våningshuset. At han satte igang byggearbeider var kanskje ikke så rart, for folketellingen i 1865 forteller at Christensen var snekker og høker.

Eier fra begynnelsen av 1870-årene var mekanikus Pedersen, så fulgte hans kone, enkedame Karen Pedersen og deretter hennes arvinger. Ca. 1972 kjøpte Oslo kommune den gamle høkergården i Fredensborgveien.

af Nasheim 98.